

LLIBERTAT

P

Per a moltes persones, l'agost és època de vacances, de fer allò que molts cops no podem fer durant la resta de l'any. Un canvi de rutines o una absència de rutines que sovint incrementa la sensació de llibertat. El concepte de llibertat ha estat examinat des de l'antigor en contextos filosòfics, polítics, psicològics, sociològics, religiosos i econòmics. També la neurociència s'ocupa d'aquest tema, intentant entendre, primer, si realment els mecanismes neuronals que sustenten el funcionament del cervell permeten l'existència de lliure albir, i segon, i en cas afirmatiu, de quina manera podem prendre decisions raonablement lliures, sense gaires interferències. I encara queda un tercer aspecte, que és entendre per què la sensació de llibertat incrementa el nivell de felicitat de moltes persones, però no de totes. Fa un parell de

LÍMITS. ECOLOGIA I LLIBERTAT

Autor: Giorgos Kallis
Editorial: Arcàdia (2021)
Pàgines: 216
Preu: 20 euros

ESTRÈS I LLIBERTAT

Autor: Peter Sloterdijk
Editorial: Arcàdia (2021)
Pàgines: 64
Preu: 12 euros

Les opcions polítiques que parlen d'unitat volen generar sensacions d'amença estressants

mesos, per exemple, un grup d'investigadors de la Universitat de Califòrnia a Los Angeles va demostrar que la sensació de llibertat que experimentem els motoristes quan circulem per carreteres allunyades de zones urbanes fa que incrementi la percepció subjectiva de felicitat. Qui signa aquesta ressenya també ha escrit un parell d'assajos sobre el tema (*L'enigma de la llibertat*, 2011; i *Trenca-t'hi el cap*, 2019), des de la perspectiva neurocientífica.

Aquest mes vull esmentar dos llibres que aborden la qüestió de la llibertat des d'una perspectiva transdisciplinària que inclou, entre altres aspectes, qüestions

La sensació de llibertat dels motoristes incrementa la percepció de felicitat, segons un estudi [LRP](#)

biològiques, encara que sigui tangencialment. *Límits. Ecologia i llibertat*, de Giorgos Kallis, planteja la paradoxa de la coexistència entre els límits i la llibertat. O, més concretament, de la necessitat que existeixin límits en economia i en ecologia, enteses com dues formes clau d'interacció amb l'entorn, per garantir la llibertat. Poden els límits ser imprescindibles per a la llibertat? Kallis és investigador a l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona. Us deixo una frase de l'epíleg que exemplifica la qüestió: "Ens alliberem controlant els instints [un aspecte biològic del nostre cervell] que ens esclavitzen o amenacen de destruir-nos. Com les dones i els homes que maduren en la vida quan, assumint els seus propis límits, troben el que desitgen realment [uns desitjos que també són gestionats pel cervell]."

L'altre llibre que vull esmentar és *Estrès i llibertat*, de Peter Sloterdijk. Publicat ini-

cialment en català el 2016, n'acaba de sortir una edició de butxaca. Aborda el tema de la llibertat des de la perspectiva d'una societat que, diu, viu estressada, i que fa de l'estrès el motiu d'unitat col·lectiva. A partir d'aquesta tesi, es pregunta quin ha de ser el paper de l'individu com a subjecte actiu en aquesta comunitat estressada. L'estrès és, precisament, una reacció biològica del cos i el cervell davant d'una situació que es percep com una amenaça, i té el seu origen en la interpretació que fem de l'entorn i de les conseqüències que pot tenir desajustar el comportament propi de l'esperat per aquest entorn. Per això totes les opcions polítiques que parlen d'unitat volen generar sensacions d'amença estressants. Sloterdijk és filòsof i assagista, professor d'estètica i de filosofia a l'escola d'Art i Disseny de Karlsruhe, a Alemanya. Dos assajos transversals que ens poden ajudar a reinterpretar la nostra pròpia llibertat.